dęs prie perkasos V sienelės, įgilintas 90 cm nuo įžemio paviršiaus. Šio objekto užpildą sudarė 20–25 cm storio baltas smėlis, po kuriuo slūgsojo 60–70 cm storio permaišytas pilkas smėlis, kuriame aptikta XVIII–XIX a. datuojamų radinių. Šio objekto paskirtis nenustatyta.

Apibendrindami tyrimų rezultatus, galime teigti, kad tirtoje vietoje, 1–1,1 m gylyje yra išlikęs 10–30 cm storio archeologinis (kultūrinis) sluoksnis, kuris pagal jame aptiktus archeologinius radinius galėtų būti datuojamas XVI–XVII a. Taip pat pasiekus įžemį išryškėjo įgilintos struktūros (*r*ąstas *1, r*ąstas *2, objektas 2, objektas 3*). *Rąstas 1* ir *r*ąstas *2* galimai yra XVIII a. šioje teritorijoje stovėjusio pastato liekanos. Įgilintos struktūros datuojamos įvairiai, nuo XVII iki XIX a. Tyrimų rezultatai leidžia teigti, kad sklypo Gedimino prospekto 9A R dalyje yra išlikęs archeologinis sluoksnis.

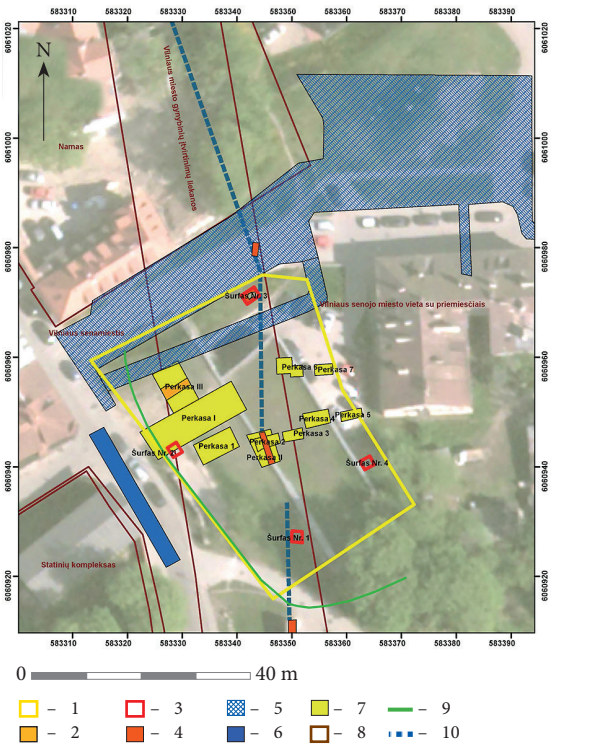
Gedimino Ave. 9A

In 2018, the TO conducted an excavation (one 8.5 x 2.5 m trench totalling 21.25 m^2) at the planned site of a bank of underground (up to 3.5 m deep) waste and recycling bins at Gedimino Ave. 9A (Fig. 1). A surviving 10–30 cm thick cultural layer, which dates to the 16th–17th centuries, based on the finds, was recorded at a depth of 1–1.1 m at the investigated location. Reaching sterile soil revealed four archaeologically valuable sunken structures: timbers 1 and 2 and objects 2 and 3. The timbers are perhaps connected with the remains of a building that stood on these grounds in the 18th century. The sunken structures date to various periods: from the 17th to the 19th centuries (Fig. 2).

Tautvydas Bajarūnas

Maironio gatvė 27A

2018 m. TO atliko žvalgomuosius tyrimus Maironio g. 27A. Šioje teritorijoje numatoma rekonstruoti čia esantį techninės paskirties pastatą – siurblinę, įrengti naujų inžinierinių tinklų atkarpas (1 pav.). Archeologiniai tyrimai šiame sklype, tada vadintame Tiesos g. 19/26, pirmą kartą atlikti 1983 m., vadovaujant archeologui Stasiui Patkauskui (*LIIR*, f. 1, b. 1423). Sumanius statyti šiluminę vandens siurblinę, statybos vietoje atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai. Siekta išsiaiškinti būsimos statybos teritorijoje esančio kultūrinio sluoksnio vertę, storį, ruošiantis kitame archeologinių tyrimų sezone atlikti detaliuosius archeologinius tyrimus. Ištirtos septynios įvairaus dydžio žvalgomosios perkasos. Tyrimai vyko tuomet sklypo vietoje buvusiame terasuotame šlaite, tad jas stengtasi išdėstyti taip, kad jos apimtų beveik visą sklypo teritoriją, o jas ištyrus būtų galima padaryti suvestinį šlaito pjūvį. Žvalgomųjų tyrimų metu ištirtas 81,4 m^2 plotas. Nustatyta, kad per būsimos statybos teritoriją eina miesto gynybinė siena. Buvo išlikusi tik apatinė šios sienos pamatų dalis, akmenų ir plytų mūro fragmentai. Mūro liekanos iki 2,15 m pločio, 1,25 m aukščio. Tyrimų vadovo teigimu, archeologinis sluoksnis susiformavo tik nuo gynybinės sienos į miesto pusę. Ankstyviausi žmogaus veiklos pėdsakai tirtojoje vietoje siekia XIV a. Tirtoje perkasoje 1 aptiktas akmenų grindinys, apardytas statant medinį vandentiekį iš dviejų lygiagrečių vamzdžių. Vamzdžiai nuolaidėjo šlaito kryptimi. Didesnės apimties tyrimai atlikti 1984 m. (*LIIR*, f. 1, b. 1422). Šių tyrimų metu ištirtos trys įvairaus dydžio perkasos, bendras 180 m^2 plotas. Aptikta miesto gynybinės sienos ir barokinio rūsio liekanų,



1 pav. Bendras situacijos planas: 1 – sklypo Maironio g. 27A ribos; 2 – archeologinių tyrimų metu aptiktas barokinis rūsys; 3 – 2018 m. atlikti žvalgomieji tyrimai; 4 – išlikusios Vilniaus miesto gynybinės sienos liekanos; 5 – 2002 m. R. Žukovskio žvalgymai; 6 – 2012 m. I. Martišauskytės tyrimai; 7 – 1983–1984 m. S. Patkausko tyrimai; 8 – NKVR registruotų objektų teritorijų ribos; 9 – 1987 m. savavališkai iškastos duobės V ir P ribos (S. Patkauskas); 10 – Vilniaus miesto gynybinė siena pagal 1648 m. F. Getkanto planą. T. Bajarūno nuotr.

Fig. 1. General situation plan: 1 – the boundaries of the plot at Maironio St. 27A; 2 – the baroque cellar discovered during the investigation; 3 – 2018 evaluation; 4 – surviving remnants of the Vilnius Defensive Wall; 5 – 2002 survey by R. Žukovskis; 6 – 2012 investigation by I. Martišauskytė; 7 – 1983–1984 investigations by S. Patkauskas; 8 – boundaries of the territories of the NKVR registered objects; 9 – W and S boundaries of pits dug without a permit in 1987 (S. Patkauskas); 10 – the Vilnius Defensive Wall according to the 1648 plan of F. Getkant.

akmenų grindinių fragmentų, medinio vandentiekio liekanų. Ankstyviausi žmogaus veiklos pėdsakai datuoti XV a., manoma, kad intensyviausia ūkinė veikla tirtose vietose vyko XVII a. Aptiktos medinio vandentiekio liekanos datuotos XVII a. pabaiga. 1987 m. atlikti savavališkai iškastos duobės siurblinės statybai fiksacijos darbai. Nustatyta, kad šių darbų metu sunaikinti 24 tiesiniai metrai gynybinės sienos liekanų.

2018 m. vykusių žvalgomųjų tyrimų metu iškasti trys 2x2 m ir vienas 3x2 m dydžio šurfas, iš viso ištirtas 18 m^2 plotas. Archeologinis sluoksnis ir archeologinių struktūrų surasta tik ***šurfe 3*** (1 pav.).

Viršutinėje šurfo dalyje buvo 10 cm storio velėnos sluoksnis, po kuriuo atsidengė 20 cm storio šviesiai pilka žemė su XX a. šiukšlėmis. Po šiuo sluoksniu buvo 0,8–1,1 m storio šviesiai pilko smėlio sluoksnis, kuriame kartu su XX a. statybinėmis griuvenomis ir šiukšlėmis aptikta



2 pav. Šurfo 3 bendras situacinis vaizdas iš V su atkastos Vilniaus gynybinės sienos liekanomis. T. Bajarūno nuotr.

Fig. 2. General situational image of Test Pit 3, as seen from the W with the remains of the unearthed Vilnius Defensive Wall visible.



3 pav. Maironio g. 27A ribos Vilniaus ortofotonuotraukoje ir 1648 m. F. Getkanto Vilniaus gynybinės sienos plane. T. Bajarūno brėž.

Fig. 3. The boundaries of Maironio St. 27A on an orthophoto of Vilnius and the 1648 plan of the Vilnius Defensive Wall by F. Getkant.



4 pav. 1715 m. Švedijos karaliaus Karolio XII erė, aptikta šurfe 3, XVII–XVII a. tamsiai pilko smėlio kultūriniame sluoksnyje. T. Bajarūno nuotr.

Fig. 4. A 1715 Swedish King Charles XII öre discovered in Test Pit 3 in the 16th–17th-century dark grey sand cultural layer.

archeologinių radinių, datuojamų XVII–XVIII a. Šiame sluoksnyje taip pat atsidengė Vilniaus gynybinės sienos fragmentas (2 pav.). Viršutinė jo dalis – H_{abs}104,66 m, o pati žemiausia – H_{abs}103,11 m. Panašu, kad mūras apardytas XX a. vykdant statybos darbus ir geriausiai išlikęs PV šurfo dalyje. Mūras išsidėstęs beveik per visą šurfą, tik šurfo R dalyje jo neaptikta. Mūras sudarytas iš kalkių skiedinio, 30x15x8 cm dydžio gotikinių plytų ir stambių akmenų. Mūrą apžiūrėjęs architektūros ekspertas Robertas Zilinskas jį datavo XVII a. pradžia. Pagal 1648 m F. Getkanto planą apytiksliai šalia šios vietos Vilniaus gynybinė siena daro posūkį – tai galėtų paaiškinti tokią mūro padėtį šurfe (3 pav.). Taip pat išlieka tikimybė, kad čia gali būti Vilniaus gynybinės sienos kontraforso liekanos. Po anksčiau minėtu sluoksniu aptinkamas 70–80 cm storio XVII–XVIII a. tamsiai pilko smėlio (archeologinis) sluoksnis su tai patvirtinančiais archeologiniais radiniais (4 pav.). Po šiuo šurfu ŠV dalyje aptinkamas 10–20 cm storio kalkių, smulkių griuvenų ir žvyro sluoksnis. Po juo šurfo R dalyje slūgsojo 20–50 cm storio tamsiai pilko smėlio sluoksnis (antrasis kultūrinio sluoksnio horizontas), kuriame aptikti archeologiniai radiniai datuojami XVI–XVII a. Įžemis – žalsvas molis, šurfe atkastas skirtingame gylyje. Jo lygis nuo centrinės šurfo dalies į R šurfo dalį žemėja nuo iki H_{abs}102,08 m iki H_{abs}103,64 m. Įžemis giliausioje šurfo vietoje R dalyje pasiektas 3,2 m gylyje. Pasiekus 3 m gylį šioje vietoje pradėjo sunktis gruntinis vanduo. Šurfas tirtas iki 3,2 m gylio. Po tyrimų Vilniaus gynybinės sienos fragmentai padengti keliais sluoksniais agroplėvelės ir šurfas užkastas tuo pačiu sausu gruntu.

Apibendrindami tyrimų rezultatus, galime teigti, kad sklypo Maironio g. 27A teritorijos PR ir PV dalyse archeologijos vertybės yra smarkiai apnaikintos XX a. statybos ir komunikacijų

tiesimo darbų. Pavieniai XVII–XVIII a. radiniai ir pavieniai gotikinių plytų fragmentai rodo, kad Vilniaus gynybinė siena šioje teritorijoje galėjo eiti ir kultūrinis sluoksnis čia kadaise egzistavo, tačiau didžiojoje šios sklypo dalies teritorijoje jis nukastas ir permaišytas. 2018 m. tyrimų rezultatai rodo, kad šioje teritorijoje išlieka tikimybė aptikti dar nesuardytų Vilniaus gynybinės sienos liekanų ir nesuardytą XVII–XVIII a. archeologinį sluoksnį, todėl atliekant žemės judinimo darbus šioje teritorijoje būtini archeologiniai žvalgymai, o jų metu aptikus archeologinį sluoksnį – detalieji archeologiniai tyrimai. Sklypo Š dalyje situacija kitokia. Čia aptikta Vilniaus gynybinės sienos liekanų, 70–80 cm storio XVII–XVIII a. archeologinis (kultūrinis) sluoksnis ir giliau esantis antrasis 20–50 cm storio tamsiai pilko smėlio XVI–XVII a. archeologinis (kultūrinis) sluoksnis.

Maironio St. 27A

In 2018, the TO conducted a field evaluation (four test pits totalling 18 m^2) at Maironio St. 27A (Fig. 1). The reconstruction of an outbuilding, i.e. a pump house, that stands there and the laying of a new segment of the utility lines were foreseen on the grounds. It was determined that the SE and SW parts of the plot have been severely damaged by 20th-century construction work and the laying of utility lines. The isolated 17th–18th-century finds and gothic brick fragments show the possibility of the former existence of the Vilnius Defensive Wall on this plot (Fig. 3) and of the existence of a cultural layer, which has been dug up and disturbed. The remains of the Vilnius Defensive Wall (Fig. 2), a 70–80 cm thick, 17th–18th-century cultural layer (Fig. 4), and below that, a second, 20–50 cm thick, 16th–17th-century, dark grey sand cultural layer were discovered in the N part of the plot.

Tautvydas Bajarūnas

Pylimo gatvė 18

2018 m. TO atliko detaliuosius tyrimus Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčios ir kitų statinių komplekso (UK 33863) evangelikų reformatų bažnyčios (UK 1068) aplinkoje, Pylimo g. 18. Šioje teritorijoje numatoma atlikti pastato tvarkybos darbus, restauruoti pastato stogą ir fasadus, taip pat nugriauti tarybiniu laikotarpiu prie pastato Š fasado pastatytus laiptus, atlikti pamatų sanavimą ir hidroizoliavimą, tam kasant iki 1,2 m gylio tranšėją. Tyrimai vyko dviem etapais. Pirmiausia šalia pamatų, kur planuota juos sanuoti ir hidroizoliuoti, kasti šurfai, o antruoju etapu, remiantis žvalgomųjų tyrimų rezultatais, – tose vietose vykdyti žvalgymai (1 pav.).

Aplink tirtą vietą anksčiau vyko nemažai archeologinių tyrimų, tačiau išskiriami tik artimiausi (1 pav.). 1985 m. rugsėjį PRI (Vladimiras Grišinas) atliko archeologinius tyrimus sklypuose Klaipėdos g. 1/16, Komjaunimo (dabar Pylimo gatvė) g. 20, 22 (*LIIR*, f. 1, b. 1451). Sklype Klaipėdos g. 1/16 ištirti 4 šurfai (iš viso 6,83 m^2). Trys iš jų kasti pastato rūsiuose ir vienas kieme, šalia pamatų. Sklypuose Komjaunimo g. 20, 22 iš viso iškasta 16 šurfų, 8 kasti sklypo kieme, šalia pastato pamatų ir 8 pastatų rūsiuose. Iš visų tyrinėtų šurfų užfiksuoti tik 4, kurie tyrinėti sklypo kieme, šalia pamatų (iš viso 3,49 m^2). Archeologas teigia, kad šių tyrimų metu aptiktas kanalizuotos Vingrės (Kačergos) upelio vagos nuosėdinis sluoksnis. Taip pat sklype Komjaunimo g. 22 aptikta Vilniaus gynybinės sienos liekanų ir 0,9–2 m storio kultūrinis sluoksnis, kuris datuotas XVI–XVII a.

Kiti didelės apimties tyrimai vyko sklypuose Klaipėdos g. 7, 7A ir 7B. Sklypuose Klaipėdos g. 7 ir 7A (Vida Kliaugaitė) tyrinėta 2003,